

« بواسکم»

دستور دادهای قانون حیات از خانواده و جوانی جمیت

"بار دیگر تأکید میکنم که تلاش برای افزایش نسل و جوان شدن نیروی انسانی کشور و حمایت از خانواده، یکی از ضروری ترین فرائض مسئولان و آحاد مردم است."

مقام معظم رهبری

جمعیت جوان به عنوان یکی از عوامل مهم افتخار کشورها به شمار می رود و سرمایه انسانی از مولفه های اساسی توسعه یافته کی و پویایی اقتصاد همه کشورها محسوب می شود.

متاسفانه در سال های اخیر روند باروری در کشور شبی نزولی داشته است. بررسی های انجام شده حاکی از آن است که نرخ باروری کلی از ۲,۱ در سال ۱۳۹۵ به ۱,۶ در سال ۱۴۰۰ رسیده است که با سطح جانشینی (۲/۵) فاصله زیادی دارد. در صورت ادامه روند معیوب فعلی پیش بینی می شود در سال ۱۴۲۰ (در یک دوره بیست ساله)، یک سوم جمعیت کشور سالمند خواهد شد. در حال حاضر کشور در برده پنجره جمعیتی قرار گرفته است بدیهی است بهره مندی از این فرصت مستلزم مدیریت صحیح برای استفاده بهینه از امکانات بالقوه جمعیت فعال اقتصادی می باشد و با برنامه ریزی های فرهنگی، تربیتی، اقتصادی، کارآفرینی و اشتغال زایی برای جمعیت فعال و مولد همراه با اتخاذ سیاست های حمایتی و ترغیب فرزندآوری، فرهنگ سازی عمومی و بهداشتی انتظار می رود مسیر برای سازندگی، شکوفایی و بالندگی کشور فراهم گردد. اما عسال فرصت داریم از مدار نزدیک این سیاه جاله عبور کنیم. با ابلاغ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و تکلیف برنامه توسعه و اجرای خوب آن می توان از سالخوردگی جمعیت جلوگیری نمود.

کشور ما سال ها از جمعیت جوان برخوردار بوده و همچنان لازم است این ثروت حیاتی حفظ و تقویت شود به همین منظور در سال ۱۳۹۳ سیاست های کلی جمعیت از سوی مقام معظم رهبری ابلاغ گردید و در سال ۱۴۰۰ (۸/۲۴) با ابلاغ قانون "حمایت از خانواده و جوانی جمعیت" توسط رئیس جمهور به وزیر بهداشت، بر این مهم تأکید شده است.

قانون "حمایت از خانواده و جوانی جمعیت" شامل ۷۳ ماده، ۸۱ تبصره و ۲۳۶ تکلیف قانونی است که ۴۳ ماده قانونی آن (۶۰٪) از تکالیف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می باشد. در این راستا تاکنون ۷ دستورالعمل مرتبط با قانون تو سط وزیر و ۲۴ بخشنامه تو سط معاونین وزیر ابلاغ شده است. در حال حاضر مواد ۴۲، ۴۶، ۴۹، ۵۰، ۵۵، ۲۷، ۵۳، ۷، ۱۶ در دست اقدام می باشند (برخی تبصره های این ماده ها انجام و برخی دیگر در دست اجرا می باشند).

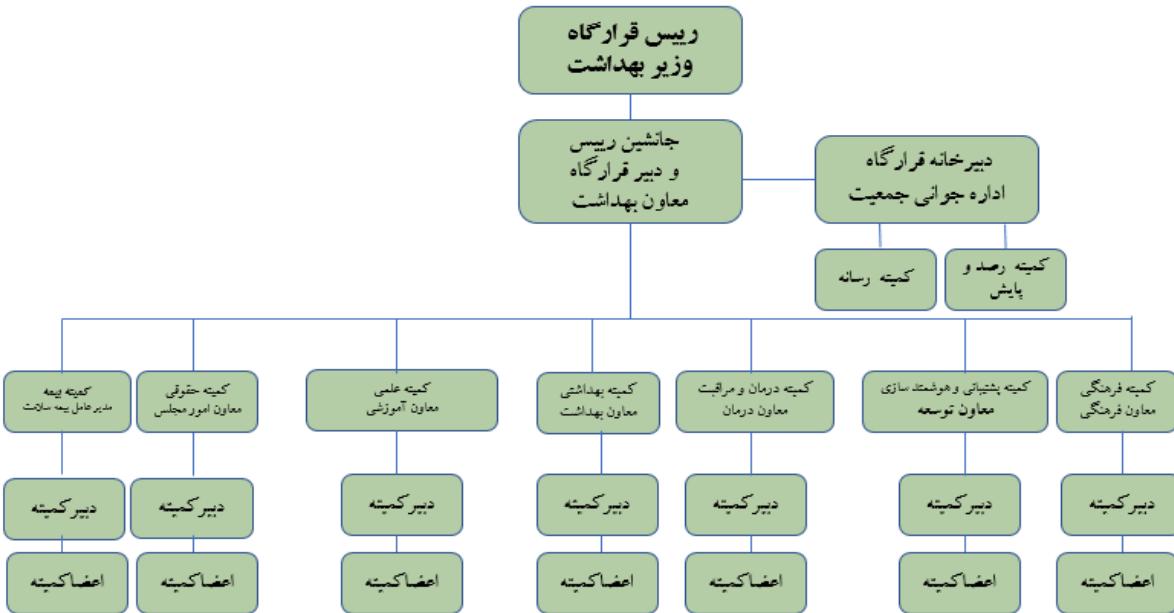
ردیف	عنوان	توسط	تاریخ
۱	تصویب قانون	مجلس شورای اسلامی	۹۹/۱۲/۲۶
۲	تأیید قانون	شورای نگهبان	۱۴۰۰/۸/۱۰
۳	ابلاغ قانون به رئیس جمهور	مجلس شورای اسلامی	۱۴۰۰/۸/۱۹
۴	ابلاغ قانون به وزیر بهداشت	رئیس جمهور	۱۴۰۰/۸/۲۴
۵	ابلاغ قانون به دانشگاهها، سازمانها و موسسات مربوطه	وزیر بهداشت	۱۴۰۰/۹/۱۵

به طور کلی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به عنوان وزارت پیشرو در اجرای تکالیف قانونی، اقدامات ذیل را برای دستیابی به جمعیت جوان و سالم انجام داده است:

الف) راه اندازی قرارگاه جوانی جمعیت:

- تشکیل قرارگاه جوانی جمعیت از تاریخ ۱۴۰۰/۱۲/۷ به ریاست وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دبیری معاونت بهداشت (مرکز جوانی جمعیت، سلامت خانواده و مدارس)
- تشکیل ۹ کمیته در زیرمجموعه قرارگاه مشتمل بر کمیته: بهداشت، درمان و مراقبت، پشتیبانی و هوشمندسازی، فرهنگی، علمی، حقوقی، بیمه، رسانه، رصد و پایش به ریاست هر معاونت وزارت بهداشت، درمان و برگزاری ۱۷ جلسه قرارگاه جوانی جمعیت با حضور مقام عالی وزارت و کلیه مشاورین و معاونین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و نمایندگان مجلس شورای اسلامی و نمایندگان تام الاختیار ستاد ملی جمعیت و سازمان صدا و سیما و سازمان بیمه تامین اجتماعی
- تصویب ۲۲۷ مصوبه در قرارگاه و اجرایی شدن حدود ۶۳٪ مصوبات

ساختار قرارگاه جوانی جمعیت



ب) اصلاح و ابلاغ دستورالعمل ها و برنامه های مرتبط با ارتقاء فرزندآوری و تحکیم خانواده:

- اصلاح دستورالعمل غربالگری ناهنجاریهای کروموزومی جنین به منظور پیشگیری از سقط عمدی جنین (ماده ۵۳)
- اصلاح دستورالعمل میزوبروستول به منظور جلوگیری از توزیع شایع ترین داروی سقط عمدی جنین (ماده ۵۸)
- ابلاغ راهنمای حفظ و مراقبت از سلامت جنین به منظور آگاهی مادران باردار از اهمیت و فوائد بارداری و پیشگیری از سقط عمدی جنین (ماده ۴۷)
- ابلاغ محتوای آموزشی عوارض خطرناک پزشکی و روانشناسی سقط عمدی جنین (ماده ۲۸)
- ابلاغ ممنوعیت عقیم سازی دائم مردان و اصلاح دستورالعمل عقیم سازی دائم زنان جز در موارد خطر جانی مادر یا حرج در بارداری در راستای ممنوعیت شرعی و قانونی عقیم سازی دائم (ماده ۵۲)
- ابلاغ حذف توزیع رایگان و یارانه ای اقلام جلوگیری از بارداری در کلیه مراکز بهداشتی درمانی و آموزش عوارض جانبی روش های مختلف جلوگیری از بارداری تو سط کارکنان بهداشتی و تجویز روش های پیشگیری از بارداری صرفا تو سط پزشکان (ماده ۵۱)
- ابلاغ راه اندازی مراکز درمانی ناباروری در دانشگاه ها به منظور دسترسی راحت و سریع زوجین نابارور به خدمات درمانی (ماده ۴۱)
- ابلاغ پوشش بیمه ای درمان ناباروری به میزان ۹۰٪ خدمات درمانی آن (ماده ۴۳)
- ابلاغ اقلام استاندارد بسته غذایی و ملزومات بهداشتی مادران باردار، شیرده و دارای کودک زیر ۵ سال به منظور توزیع رایگان بسته های غذایی و بهداشتی به افسار آسیب پذیر جامعه، در راستای حفظ سلامت مادر و کودک با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی (ماده ۲۴)

- ابلاغ پوشش رایگان بیمه مادر باردار و شیرده و کودکان تا پایان ۵ سالگی جهت حفظ سلامت مادر و کودک (ماده ۴۴)
- ابلاغ بخشنامه هایی به منظور پرداخت حقوق و مزايا در مدت مرخصی زایمانی به مدت ۹ ماه و برای بارداری های ۲ قلویی و بیشتر به مدت ۱۲ ماه (ماده ۱۷)
- ابلاغ بخشنامه هایی به منظور استفاده از دورکاری و کاهش نوبت کاری شب در مادران شاغل باردار و شیرده و دارای کودک تا ۶ سالگی (ماده ۱۷)
- ابلاغ بخشنامه هایی به منظور استفاده از آموزش غیرحضوری و مرخصی تحصیلی برای مادران باردار (ماده ۲۶)
- ابلاغ پیوست فرهنگی خوابگاه های دانشجویی متاھلین به منظور مناسب سازی محیط خوابگاه ها برای زوج های متاھل و فرزندان آنها (ماده ۷)
- ابلاغ راهنمای آموزشی مادران باردار بلافضله بعد از اطلاع از بارداری به منظور حفظ سلامت مادر و جنین (ماده ۴۷)
- ابلاغ شیوه نامه جدید آموزش های هنگام ازدواج (ماده ۳۸)
- رونمایی سامانه ملی باروری سالم توسط وزیر (ماده ۵۴)
- ابلاغ راهنمای گام به گام تولید محتواي استاندارد با موضوع خانواده و جوانی جمعيت (ماده ۲۸)

پ) اقدامات مرتبط با ارتقاء فرزندآوري و تحکيم خانوارده :

- توسعه و ساخت خوابگاه های متاھلی دانشجویی و افزایش وديعه مسکن دانشجویان متاھل
- پرداخت حقوق و مزايا ایام مرخصی زایمان برای تمامی کارکنان حتی پزشکان متخصص ضريب کا کاهش نوبت شب کاری و دورکاری برای مادران شاغل و دانشجو
- کسر تعهدات قانون خدمات پزشکان و پیراپزشکان به ازا هر فرزند ۶ ماه
- تشویق کارکنان ازدواج کرده و صاحب فرزند شده در سال گذشته و ساخت مهد کودک ویژه کارکنان تحت پوشش کامل قرار گرفتن بیمه درمان ناباروری
- ارائه رایگان آموزش های هنگام ازدواج
- تعیین محتواي سبد غذائي و بهداشتی مادران باردار و شیرده
- اقدامات فرهنگی و سلبي جهت جلوگیری از سقط عمدى جنین
- آموزش و مشاوره فرزند آوري در خانه های بهداشت
- استاندارد سازی غربالگري ناهنجاري های جنینی جهت جلوگیری از سقط جنین های سالم
- ايجاد مراکز درمان ناباروری در كشور در راستاي درمان زوج های نابارور
- آموزش عوارض پزشكى و روانشناختي سقط عمدى جنین
- رايگان نمودن زایمان طبیعی در كلیه بیمارستان های دولتی
- برگزاری کلاس های آمادگی برای زایمان به منظور افزایش زایمان طبیعی و کاهش سزارین های مكرر
- پوشش بیمه رایگان مادر باردار و شیرده و کودکان تا پایان ۵ سالگی

ساير اقدامات:

- برگزاری جلسات توجیهی در دانشگاه/ دانشکده های علوم پزشکی نظری اردبیل، همدان، کرمانشاه، بجنورد، اصفهان، زنجان، اردبیل، جیرفت، بم، قم، گلستان و...
- تبیین قانون در سه اجلاس روسای دانشگاه/ دانشکده ها
- تبیین قانون در دو شورای معاونین بهداشتی در مشهد و تهران
- تبیین قانون در شورای معاونین فنی معاونت های بهداشتی در تهران
- پایش عملکرد دانشگاه ها توسط اداره جوانی جمعیت
- برگزاری کارگاه آموزشی قانون برای مدیران گروه سلامت خانواده و کارشناسان جوانی جمعیت دانشگاه/ دانشکده ها
- تهیه لیست مربیان صلاحیت دار از دانشگاه ها به منظور آموزش و توانمند سازی
- برگزاری هفته ملی جمعیت و هفته ملی سلامت زنان با محوریت جوانی جمعیت
- جلب مشارکت سازمان های مردم نهاد و خیرین و همکاری در برگزاری طرح های مردمی
- راه اندازی سامانه ۱۹۰ و ثبت شکایات مردمی از اجرایی نشدن ماده های قانون در وزارت بهداشت و پیگیری شکایات
- تولید و توزیع رسانه های مولتی مدیا نظری اینفوگرافی و موشن گرافی با موضوع حرام بودن و عوارض پزشکی و روانشناسخی سقط عمدى جنين
- مکاتبه در خصوص آموزش عوارض سقط عمدى با سازمانهای نظام روانشناسی و مشاوره، آموزش مداوم جامع پزشکی و نظام پزشکی و تهیه و ارسال پوستر برای سازمانهای نظام پزشکی و نظام روانشناسی
- ترجمه سند رسانه ای کشور انگلیس جهت ترویج سقط عمدى جنين
- اهدای سبد تغذیه ای و بهداشتی به مادران باردار، شیرده و کودکان زیر ۵ سال
- کاهش نوبت کاری شب مادران دانشجو دارای فرزند زیر ۲ سال
- کاهش نوبت کاری شب دانشجویان دارای فرزند زیر دو سال و مادران باردار
- کسر تعهدات قانون خدمات پزشکان و پیراپزشکان به ازا هر فرزند ۶ ماه برای پزشکان عمومی و متخصصینی که قبل از طرح خود را در دوره عمومی نگذرانده باشند
- گذراندن تعهدات مادران متاهل در محل سکونت خانواده
- امکان تعویق طرح تا دو سالگی فرزند
- امکان زایمان طبیعی در بیمارستان های دولتی برای همه افراد به صورت کاملا رایگان
- توسعه زایمان های بدون درد به میزان سالانه ۵٪ با تجهیز بیمارستانها و کادر متخصص
- مرخصی یک نیم سال تحصیلی بدون احتساب در سنتوات برای مادر باردار دانشجو یا طلبه
- موافقت با تقاضای مرخصی مادر دارای فرزند زیر ۲ سال حداقل تا ۴ نیم سال بدون احتساب در سنتوات
- موافقت با میهمان شدن طلاب و دانشجویان باردار یا دارای فرزند زیر ۲ سال حداقل ۴ نیم سال
- افزایش سهمیه سقف استاد راهنمایی برای استاد دارای دانشجوی باردار یا دارای فرزند شیرخوار
- تعريف بسته خدمات پایه بیمه به گونه ای که شامل کلیه اقدامات مذکور در درمان نایاروری اولیه و ثانویه گردد
- اختیاری بودن نوبت کاری شب برای مادران باردار و دارای فرزند شیرخوار تا ۲ سال و برای پدر تا ۱ ماهگی فرزند

- مرخصی زایمان ۹ ماه کامل با حقوق و فوق العاده های مرتبط.
- مرخصی زایمان ۱۲ ماه کامل برای مادران باردار دارای ۲ قلو و بیشتر
- اعطای دورکاری به مادران باردار حداقل بمدت ۴ ماه در صورت امکان
- کاهش سن بازنیستگی به مدت یک سال به ازا تولد هر فرزند و یک و نیم سال برای تولد فرزند ۳ به بعد،
- افزایش محدوده سنی در استخدام جدید به ازاء تأهل و برای هر فرزند از یک تا پنج سال
- افزایش سنتوات خدمت به میزان یک سال به ازا هر فرزند برای خانواده پس از تولد فرزند سوم تا پنجم
-
-
-
-

ت) اقدامات نوآورانه و تحولی :

▪ برنامه کاربردی آموزش های حین ازدواج APP ازدواج (هم نفس)، به شرح ذیل:

- الکترونیکی شدن کلیه فرآیندهای آزمایش، نوبت دهی، ... زوج های متقاضی ازدواج
- ترکیب آموزش های مجازی در کنار آموزش های حضوری
- طراحی محیط جذاب و تعاملی برای زوجین متقاضی
- طرح تخصصی کارانه پلکانی تولد فرزند به کارکنان شبکه بهداشت ویژه بهورزان و مراقبین سلامت (طرح رویش)، به شرح ذیل:

- پرداخت کارانه پلکانی مشاوره و فرزندآوری منجر به تولد زنده به کارکنان بهداشتی به ویژه بهورزان و مراقبین سلامت، طرح رویش (پاداش وزیر)
- پرداخت کارانه پلکانی در ازای افزایش تعداد موالید زنده

▪ برنامه جامع آموزش و فرهنگ سازی فرزندآوری، به شرح ذیل :

- برنامه جامع آموزش، فرهنگ سازی و رسانه فرزندآوری وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
- آموزش کلیه سطوح ستادی و محیطی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی با موضوع جمعیت به ویژه مدیران، متخصصین زنان، ماما بلوك زایمان، بهورزان و مراقبین سلامت
- تولید محتواهای رسانه ای در حوزه های ازدواج ، فرزندآوری ، سقط جنین و نباروری برای کارکنان و مراجعین به مراکز بهداشتی و درمانی

ث) اقدامات اداره جوانی جمعیت در قالب برنامه های ادغام یافته ازدواج ، با روی سالم ، فرزندآوری : آموزش های هنگام ازدواج :

- برگزاری کلاس های شش ساعت ازدواج (بهداشت و سلامت ، حقوق زوجین، روانشناسی، احکام و اخلاق) در مراکز منتخب
- جامع سلامت و آموزش کلیه زوجین مراجعه کننده به این مراکز (۴۵ مرکز)
- بازنگری و تدوین شیوه نامه پرداخت حق الرحمه مربیان ازدواج و تصویب در هیات امنی دانشگاهها
- بازنگری و تدوین شیوه نامه کلاس های آموزش هنگام ازدواج و تایید توسط سورای عالی انقلاب فرهنگی

-انجام و تحلیل آمایش سرزمینی کشوری جهت برآورد تعداد استاندارد کلاس های مشاوره هنگام ازدواج جهت تسهیل دسترسی بهتر مردم به آموزش ها

▪ آموزش و مشاوره فرزندآوری:

-تهیه دستورالعمل مراقبت های ادغام یافته ازدواج، باروری سالم و فرزندآوری. آموزش / مشاوره فرزنداوری

-تهیه چک لیست پایش و نظارت دانشگاه های علوم پزشکی کشور در سطوح معاونت بهداشت، ستاد شهرستان، مراکز جامع شهری-روستایی، پایگاه سلامت و آموزشگاه بهورزی

-تهیه موشن و پوستر برای هفته ملی جمعیت و تهیه محتوى فرزنداوری برای هفته ملی جمعیت، ۱۴۰۱

-اصلاح و بازنگری موشن ها و پوسترهای مرتبط با تشویق و ترغیب فرزندآوری دانشگاه های علوم پزشکی کشور در راستای اجرایی سازی ماده ۲۸ قانون

-تهیه محتوای فرزند آوری برای هفته ملی سلامت زنان دفتر سلامت خانواده

-بازبینی و بازنگری سامانه سیب اداره جوانی جمعیت در خصوص محتواهای مرتبط با قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت

-نامه به شبکه و حذف محتواهای مغایر با قانون در راستای اجرایی سازی ماده ۲۸ و ۳۵ قانون

-برگزاری کار گاه آموزشی حضوری دو روز کشوری در هتل قلب تهران درخصوص مفاد مرتبط با قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت برای مدیر گروه ها و کارشناسان اداره جوانی جمعیت ۱۴۰۱

-پیگیری چاپ کتابچه راهنمای مادران بلافضله بعد از بارداری به استناد ماده ۴۷ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت

▪ باروری سالم و سلامت جنسی:

-جلب مشارکت متخصصین حوزه مرتبط نظری روانپژوهی، روانشناسی، جامعه شناسی، جمعیت شناسی و ...

-تدوین پیش نویس راهنمای طبابت بالینی تشخیص و درمان اختلالات جنسی ویژه زنان و مردان

-آموزش و مشاوره عوارض روش های پیشگیری از بارداری توسط مراقبین سلامت به زنان در سن بارداری

-مکاتبه با دانشگاه ها جهت تهاتر و معدهوم سازی اقلام پیشگیری از بارداری

▪ پیشگیری تشخیص بهنگام ناباروری :

-تشکیل کمیته علمی متشكل از فلوشیپ ناباروری، متخصص زنان و زایمان، متخصص اورولوژی، پزشکی اجتماعی، بهداشت باروری و برگزاری جلسات متعدد حضوری و مجازی با اعضاء کمیته

-تدوین و نهایی سازی بسته خدمتی بهورز / مراقب سلامت

-تهیه فلوچارت ارائه خدمت ناباروری ویژه بهورز / مراقب سلامت و شرح آن

-جلب همکاری و مشارکت دفتر طب ایرانی و مکمل به منظور تدوین بسته های آموزشی پیشگیری از ناباروری

-بازنگری بسته آموزشی سبک زندگی در پیشگیری از ناباروری ویژه عموم

-تهیه موشن گرافی با موضوع ناباروری برای آموزش عموم

-تدوین بسته خدمتی ماما مراقب/پزشک

-هماهنگی با معاونت درمان به منظور نهایی سازی بسته های خدمتی تدوین شده

-تدوین بسته آموزشی بهورز/مراقب سلامت برای پیشگیری از ناباروری

-بررسی کارشناسی شناسنامه و استاندارد خدمت ارزیابی ناباروری با همکاری معاونت درمان

-پیگیری تدوین دستورالعمل ماده ۴۲ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت

پیگیری پوشش کامل بیمه های پایه زوج هایی که پس از یکسال صاحب فرزند نشوند (۶ ماه برای افراد بالای ۳۵ سال) و سقط مکرر

پیگیری پرداخت فوق العاده کمک به فرزند آوری بصورت افزایش پلکانی به ارائه دهنده خدمات (بهورزان، مراقبین سلامت، مامها و پزشکان) به ازای تولد فرزند اول به بعد در جمعیت تحت پوشش

ج) انتظارات و پیشنهادات:

اولویت شمردن برنامه های جوانی جمعیت در سازمان برنامه و بودجه نسبت به سایر برنامه ها

با توجه به اینکه وزارت بهداشت بیشترین تکالیف قانونی را دارد متاسفانه اعتبارات کافی برای آن در بودجه سال ۱۴۰۲

پیش بینی نشده است! پیش بینی شده بود بودجه سال ۱۴۰۲ حدود ۲۰-۳۰ درصد نسبت به سال ۱۴۰۱ افزایش داشته باشد که نه تنها افزایش پیدا نکرده بلکه بصورت ناخوشایندی کاهش پیدا کرده است.

على رغم آنکه وزارت بهداشت پیش رو ترین وزارت خانه در اجرای قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت بوده است اما این

مهم بدون همکاری سایر ارگان های فرهنگ ساز امکان پذیر نمی باشد. لذا پیشنهاد می شود؛ کارگروه فرهنگ سازی با حضور وزرای کشور و فرهنگ و ارشاد اسلامی، رئیس سازمان صدا و سیما، رئیس سازمان تبلیغات اسلامی و سایر ارگان های فرهنگ ساز زیر نظر معاون اول رئیس جمهور تشکیل و به صورت فصلی (مستمر) گزارش عملکرد خود را ارائه نمایند.

مبتنی بر عملکرد نمودن اعتبار کلیه ارگان ها بر اساس میزان اجرایی سازی قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت